

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

דבר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת פינחס תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 441

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

שים לב - אני עומד לברך!

כלנו מקפידים לענות אמן בכל עת שאנו זוכים לשמע ברכה. הענין השרש בקרבנו וכמעט הפך לדבר פשוט, אם אנו שומעים ברכה - עונים אמן.

ובכן, מסתבר שלפעמים נאמרת הברכה בעת שאנו שקועים בעסקנו, ואנו פשוט לא שמים לב אליה. אם ננסה להבחין, זה קורה לנו לא פעם ולא פעמים במהלך היום. דוקא בגלל הקלות שבה נתן לזכות באמירת אמן, עלולים אנו להחמיץ הזדמנות פז של מצוה עצומה זו.

כדאי להשתדל להיות בכל עת במצב של דריכות וצפייה לשמיעת ברכה ואמירת אמן: כלשון הפסוק (ישעיהו כו כב): "גוי צדיק שימר אמינים", דהיינו לעמוד על המשמר, להמתין בערבנות, ובהתלהבות לנצל כל הזדמנות לומר אמן, ובכך לצבור לעצמנו אוצר גדול לנצח נצחים.

חשבותי להציע אפוא שכל אחד שעומד לברך, יסב תחלה את תשומת לב סובביו לדבר, ובכך יזמינם ויעוררם לענות אמן אחר ברכתו. גם באמצע שיחה או כל עסוק אחר אפשר להודיע כדבר שברגילות: "אני הולך לברך", ומיד להתחיל בברכה. לא יאמן כי יספר עד כמה אמינים יתוספו על ידי מעשה זה, וכמוכן שבהם גם תתעלה הברכה עצמה בשלמות נפלאה עם אמירת אמן פדבועי.

הרעיון אינו שלי, אלא לקוח מחז"ל שתקנו בתוך נסח הקדיש סוג של 'הפסק', בכך שהחזן מורה לצבור: "ואמרו אמן!" כפי שהאומר קדיש מעורר את צבור השומעים פעם אחר פעם: "ואמרו אמן", כך גם המברך ידאג לידע את סובביו שהוא עומד לברך ועליהם לשמע ולענות אמן.

כזו, לא נתנה תורה למלאכי השמים, וכך יוצא שלא פעם רק לאחר מעשה, מצטערים אנו לגלות שהנה נאמרה ברכה ולא ענינו אמן. עלינו לדעת כי מלבד שהפסדנו מצוה יקרה, הרי עצם ההתעלמות מברכה יכולה להיות עוון חמור, ה' יצילנו.

מבלי לקטרג חלילה, אף רק פדי לעורר את תשומת הלב, נזכיר את הספור המובא ב'סדר נהורא השלים' (פרק טו), על רבי מרדכי יפה פעל הלבושים שבגעת שלמד אצל רבו רבי יצחק אבונה, ארע ובנו הקטן של רבי יצחק אמר ברכה ומתוך חסר שימת לב לא ענה אחריו רבי מרדכי 'אמן'. בתגובה נדחו הרב אבונה והוכיחו על חמרת עוון ההמנעות מענית אמן על ברכה. הוא אף הוסיף וספר לו כי כבר היה מעשה בדורות קודמים על חסיד שהתחב מיתה משום שנמנע מלענות אמן על ברכת בנו. ה' יצילנו וישמרנו ונתן לנו ארץ ימים ושנות חיים בזכות חזק במצוות אמן.

בקרית את 'ואמרו אמן',
ובברכת שבת שלום,

298 213 מחנכים א"ן

שיר של יום בתמיד של בין הערבים

"את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים" (כח ד)

אמרו חכמים (תמיד ז ד) כי בכל יום ויום, בשעת נסוף היום שלאחר הקרבת התמיד, היו הלויים משוררים מזמור 'שיר של יום' בסדר קבוע - מזמור לכל אחד מימות השבוע. אף אנו נוהגים בעקבותיהם לומר מזמור זה מדי יום בסיום תפלת שחרית. אמנם כתב הטור (או"ח קלג) כי כיון: "שהשיר לא היה מצותו אלא בבקר", לפיכך אנו אומרים 'שיר של יום' רק לאחר תפלת שחרית ולא לאחר תפלת המנחה.

על דברי הטור הללו תמהו המפרשים: הלא מבאר במסכת ראש השנה (ל ב) כי אף לאחר הקרבת תמיד של בין הערבים היו הלויים אומרים 'שיר של יום'?

המהר"ם אלשיך באר: אין פונת הטור לומר שלא אמרו 'שיר של יום' אחר תמיד של בין הערבים, אלא שרק השיר שלאחר תמיד של שחר הוא לעיכבא, שאם לא שוררוהו לא יצאו ידי חובה, ואלו השיר שלאחר תמיד של בין הערבים אינו מעכב (ראה ערכין יא א). משום כך לא אמרו 'שיר של יום' אלא בשחרית (שו"ת מהר"ם אלשיך" סי' קלח).

להקפיד על תפלה בזמנה

"צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחחי תשמרו להקריב לי במועדו" (כח ב)

דרש האדמו"ר רבי יחיאל מאיר מגוסטינין: פסוק זה, המצוה על הקרבת הקרבנות במועד, מוכן גם כלפי התפלות שתקנו כנגד הקרבנות (ראה ברכות כו ב). ומבקש הקדוש ברוך הוא מ'ישראל: הקפידו להתפלל כל תפלה במועדה, שהלא אף אני דואג לספק לכם את כל צרכיכם בעתם, ככתוב (תהלים קמה טו): "ואתה נותן להם את אכלם בעתו" (מי הים' אות מט).

התמעטות הפרים - לטובתם של ישראל

"והקרבתם עלה אשה ריח ניחח לה' פרים בני בקר שלשה עשר אילים שנים כבשים בני שנה ארבעה עשר תמימים יהיו" (כט יג)

פרש רש"י (ע"פ סכה נה ב) שבמשך ימי חג הסוכות היו מקריבים שבעים פרים

כנגד שבעים אמות העולם, והם היו מגנים על האמות מן היסורים. מספר הפרים הקרבים היה מתמעט והולך בכל יום מימי החג; ביום הראשון הקריבו שלושה עשר, בשני שנים עשר, וכך הלאה. בכך רמז הקדוש ברוך הוא שאמות העולם יתמעטו ולכו.

יש להבין: הכיצד יכולים טוב ורע לשמש בערבוביה; אם הקרבת הפרים באה להגן על האמות, היא היא מרמזת, בד בבד, שיכלו מן העולם?

פרש רבי שלמה קלוגר כי המדקדק בלשונו של רש"י: ימצא שהפגנות הסותרות בהקרבת הפרים מתחסות לשתי תקופות שונות:

בזמן שבית המקדש היה קיים, עת ישבו ישראל בשלום על אדמתם, מוטב היה לישראל שישגו הפרים על האמות מן היסורים, כדי שלא תבוא פגענות לעולם בגין חטאיהם. אולם בזמן הזה, שאמות העולם הם היושבים בשלום, ואלו אנו השרויים בגלות נאלצים לצאת ידי חובת הקרבת הפרים בהזכרתם בתפלת המוסף, מכונים אנו בהזכרת פרי החג המתמעטים והולכים, שיגורם הדבר לכליה ואבדון לאמות העולם הרודפים אותנו.

חלוק זה נרמז בלשונו של רש"י: "פרי החג שבעים הם, כנגד שבעים אמות שמתמעטים והולכים. [בזמן הזה] סימן כליה להם, ובימי המקדש היו מגנין עליהם מן היסורים" (אמרי שפר).

מאה ברכות עוצרות מגפות

"פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתו מעל בני ישראל" (כה יא)

דרש בעל ה"יטב לב":

אמרו חכמים (במ"ד יח כא) שבימי דוד ארע שהיו מתים מאה אנשים מישראל מדי יום, ואחר שתמן דוד לישראל שיברכו מאה ברכות בכל יום נעצרה המגפה. חכמים אף אמרו כי תקנה זו נרמזה בפסוק (שמואל ב' כג א): "ואלה דברי דוד האחרונים נאם דוד בן ישי וגאם הגבר הקם על", "על" בגימטריה מאה.

אף את הפסוק: "השיב את חמתו מעל בני ישראל" יש לדרש כך: פינחס בן אלעזר השיב את חמת ה' מעל בני ישראל ועצר את המגפה, כך שלמד עליהם זכות שעתידים הם לברך "על" ברכות, ואף שתקנת מאה ברכות נתחדשה רק בימי דוד, הרי כבר אמרו חכמים (ב"ר כט ה) שהקדוש ברוך הוא מיטיב עם האדם על שם העתיד (יטב לב).

אמן ללא גמגום

"אבבא... אנני רוצצה לללכתת לבבבית הפנונסת...", יוס'לה הקטן הצליח אף בקשי לסים את המשפט, וכאשר עלה הדבר בידו השפיל את עיניו מבושה והתנשף במאמץ. רבי אליקים התבונן בפניו היגעות של בנו, ולבו נחמץ למראהו המיסר. יוס'לה בנו יקירו, הילד הכשרוני שעוד בטרם מלאו לו שלוש כבר הפליא את כל רואיו בדבורו השוטף ומאז לא חדל פיו מלשפע דברי חכמה, מתקשה כעת להוציא אף את הקצר שבמשפטים.

ללא התרעה מקדמת, השתנו חיו בן רגע. ביום בהיר אחד מספה בלתי ידועה החל יוס'לה לגמגם. תחת שטפי דבוריו הרהוטים והמחכמים, יצאו מפיו קטעי מלים ושברי הברות.

צפה לתשובה שכזו כלל ועקר. "ימה בדבר הרופא?" חזר והקשה במבוכה. "הקפד על עגית אמן", חזר ר' חיים והוסיף, "הואיל ותלמיד חכם אתה, עסק נא בענין זה של עגית אמן, למד את הסוגיה וכתב ברור הלכתי בנושא זה".

האב לא שאל שאלה נוספת. במהרה סב על עקבותיו ויצא ממעון הקדש בדומיה ובהכנעה.

פעמיים הוליכוהו לבית המדרש. הוא ערם על השלחן שמולו ספרים רבים. שקע בעמק עיונה של סוגיה במסכת פסחים וארג אותה לסוגיה במסכת ברכות. ספרי הראשונים והאחרונים, שו"תים ופוסקים רבים נפתחו למולו, והוא ישב ברכוז רב והעלה את חידושיו על הכתב...

פרק הצטרף לפרק, לבנה הנחה על גבי אריח. המאמר התורני קרם עור וגידים, התפתח, העלה ענפים ושריגים, ולאחר שבועות של עמל עמד לנגד עיניו החבור, כשהוא משלם ונהיר. מסקנות ההלכה יצאו ברורות ומסודרות, דבר דבור על אפניו לפי שיטות הראשונים, והיו הדברים מאירים כנתינתם מסיני.

ביום ששים לכתב את חבורו, כמצות פיו של מרן הגר"ח, עם שובו לביתו הפתע לשמע את בנו יוס'לה פונה אליו בשאלה: "אבא, מה אתה לומד?"

השאלה התמימה שנשאלה בקול צלול, בלי שברי מלים וללא התנשפיות, גרמה לר' אליקים המפתע לצעק בהתרגשות: "יוס'לה! חזר שוב, מה שאלת?"

"שאלתי מה אתה לומד עכשו", אמר יוס'לה בפשטות ומבלי להמתין לתשובה פנה לשחק עם אחיו בחדר הילדים.

שאלה זו היתה רק פתיח לשנוי המפתיע והמברך שהתחולל בו. הגמגום הקשה התאדה ונגעלם כביכול לא היה קים מעולם. יוס'לה החל לדבר ברצף משפטים חדים וברורים, ללא שמץ של זכר לגמגום שתקף אותו בתקופה האחרונה.

רבי אליקים ורעייתו הנרגשים לגדל הנס, ערכו סעדת הודיה שבה נאמרה תפלת 'נשמת' בהלל ובהודיה לקדוש ברוך הוא. תפלה שאליה הצטרף בנם שנופא בקולו הצליל והנעים. נוסף על כן, החליטו לפרסם את ספורם האישי, להודיע לכל את גדל מעלתה של עגית אמן וההתעסקות בהלכותיה לתשועה בכל עת צרה וצוקה.

אנו, זכינו לשמש צנור וכלי להעביר הלאה את הודאתם הנרגשת לבורא העולמים.

נשמע מפי בעל המעשה

בתחלה התעסקו ההורים המפתעים רבות בסבת גמגומו. הם הלכו אחר לממחים בתחום הרגש שבדקו האם הגורם לגמגומו הוא מתח מהמבחן החדשי בתלמוד תורה, או שמא זו תופעת לוואי של מחלת השפעת שפקדה אותו לאחרונה... משפשפשו ולא מצאו הבטיחו נאמנה להורים המדאגים כי ככל הנראה מדבר בתופעה חולפת. אלא שגם לאחר שחלפו ימים וחדשים המשיך הגמגום ללוותו, תוך שהוא משבש את סדר יומו ומוריד את בטחונו העצמי עד לעפר... בנקדה זו החלו ההורים המסורים לדאג, לתמה ולהתפלל.

כך, ביום מן הימים מצא ר' אליקים את עצמו עושה את דרכו לעבר הבית הנודע והמפורסם של מרן הגאון רבי חיים קניבסקי ז"ע. שם, כשהוא מצטופף בין הממתנינים הרבים על המדרגות המטפסות אל הבית הקדוש, עמד וסדר את מחשבותיו, תוך שבין לבין הוא ממלמל ברגש פרקי תהלים להצלחת בנו היקר.

אל ביתו של הגר"ח הוא הגיע, לאחר ימים ארפים שבהם הקדיש מאמצים רבים לרפואת בנו. הוא הדיר שנה מעיניו והתייעץ עם כל מי שרק יכל; שאל בעצתם של ממחים בתחום, בהכונתם של עסקנים רפואיים יצר קשר עם טובי הרופאים, ובד בבד הדפק על דלתות מחנכים בכירים ובעלי נסיון. הללו המליצו בכה והללו המליצו בכה. לראשונה הוא שמע על טפולים רפואיים בעלי שמות שהתקשה להגות, קונבציונליים ואלטרנטיביים. במחו התרוצצו מבקר עד ערב שמותיהם של מטפלים שונים בעלי הוכחות ושאינם כשבבצלוננו שלל עצות ותחבולות שיתכן ויעילו לרפואת בנו ויתכן שלא, הוא עמד עתה והמתין לקבלת הכרעה ועצה מרבו של ישראל. בקש הוא להיות בטוח בהחלטה שיקבל בנוגע לטיפול שיבחר לבנו ובצעדים שינקט עד להחלטתו בסיעתא דשמיא.

לאחר המתנה ארפה הגיע תורו. הוא מצא את עצמו עומד מול עיניו המקשיבות של רבי חיים. ברעד של התרגשות הוא פתח ותאר את מצבו של בנו. אחר פרש את השאלה, תוך שהוא מפרט את ההתלבטויות ומתאר את הדאגה המכרסמת בלבו מפאת החששות המלוים כל סוג של טפול.

רבי חיים חשב קמעה, ולבסוף השיב תשובה אפניית, קצרה ונוקבת: "הקפד על עגית אמן" - פסק בפני האב המפתע, שלא

גרם המדרגות המוביל לביתו של מרן הגר"ח קניבסקי ז"ע

יוס'לה היה ילד מכשר ופקח, שמאז ומתמיד היה חביב על הוריו ועל מלמדיו, הצטין בלמודיו ונשא חן בעיני כל, מעולם לא נגלו אצלו בעיות לא בתחום הלמודים ואף לא במישור החברתי. יוס'לה היה עד כה ילד למופת ולדגמה - ילד של נחת. אולם עכשו הכל התהפך; העבדה שדבורו היה כרוך בקשי רב גרמה לו למעט בדבורו בהדרגה, וכך המלמד שעד כה הפליא בשבחו, נאלץ לדוח בעצב על ירידה משמעותית בהשתתפותו בשעורים.

ללא התרעה מקדמת, השתנו חיו בן רגע. ביום בהיר אחד מספה בלתי ידועה החל יוס'לה לגמגם. תחת שטפי דבוריו הרהוטים והמחכמים, יצאו מפיו קטעי מלים ושברי הברות.

ברכת העבודה

מהות הברכה

ברכת העבודה היא הראשונה משלוש הברכות האחרונות שבשמנה עשרה. ביחס לברכות אלו אמרו חכמים שתכנון הוא הודאה לה' - "כעבד שקבל פרוס מרבו ונפטר והולך לו" (ברכות לד א, וראה רמב"ם תפלה א ב). אלא שלכאורה רק על ברכת 'מודים' נתן לומר שמהותה 'הודאה', אך בברכה זו ובברכת 'שים שלום' הרי יש בקשות כבברכות האמצעיות?

האבודרהם (סדר תקון התפלות ועניינים) פרש: בקשות שבברכות האמצעיות הן על צרכיו האישיים של האדם. לעומת זאת בקשות שבברכות האחרונות נוגעות כולן לכבוד שמים [שתחזור עבודת המקדש למקומה וישירר שלום בישראל] ולא לצרכינו שלנו.

הרדב"ז (שו"ת, ח"ח סימן טו) באר שעקרון של כל שלוש הברכות האחרונות היא ברכת ה'הודאה', ולרב חשיבותה ויחודיותה תקונו לה ברכה לפנייה ולאחריה כמו שתקנו בקריאת שמע. נמצא שכל שלוש הברכות האחרונות נחשבות לברכה אחת שמהותה הודאה.

חתימת הברכה

את הבקשה החותמת ברכה זו - 'ותחזינה עינינו בשוכב לציון ברחמים', פרש רבי יהונתן איבשיץ כך: כאשר הצילו המלאכים את לוט מהפיכת סדום, הזהירוהו (בראשית י"ז): "המלט על נפשך אל תביט אחריך". זאת משום שלוט לא נצל בזכות עצמו כי אם בזכות אברהם, ולכן לא היה הוא רשאי לראות שאחריים נענשים בעוד הוא נצול (ר"ש"ם). מכך משמע שכאשר אדם נצול בזכות עצמו אזי רשאי הוא לראות. ולכן מבקשים אנו שתבוא הגאולה גם בזכותנו ולא רק בזכות אבות, וכך נזכה ש'ותחזינה עינינו בשוכב לציון ברחמים' ("ערות דבש" ח"א דרו"א).

רבי משה שמואל שפירא פרש תפלה זו כך: בעת ביאת הגואל יתרחשו תופעות פלא ונשגבות שעלולות להסיח את דעתו של האדם, עד שלא יתן לבו לנקדה המרפזית של הגאולה, והיא: גלוי כבוד ה' בעולם. על פן מבקשים אנו: 'ותחזינה עינינו' - שיעינינו תהינה פקוחות לראות ולהבין את גלוי כבוד ה' שיתרחש 'בשוכב לציון ברחמים' ('זהב משבא' ו'ח').

כונת אמן

אמת שהקדוש ברוך הוא יחזיר שכינתו לציון, והלואי שנזכה לראות זאת במהרה.

מקור הברכה

לאחר ברכת 'שומע תפלה' סדרו חכמים את ברכת העבודה. שכן מצינו שהזכיר הנביא את עבודת המזבח לאחר שהזכיר את התפלה שהיא עבודה שבלב, ככתוב (ישעיה נ"ז): "והביאותים אל הר קדשי ושפחתים בבית תפלתי עולתיהם וזבחייהם לרצון על מזבחי". אף שלמה המלך, לאחר שסים את בניית בית המקדש, התפלל תהלה ורק לאחר מכן הקריב בו קרבנות (מגלה יח א; מהרש"א ח"א שם).

ברכה זו נתקנה על ידי אנשי כנסת הגדולה בימי בית שני, והיו מבקשים בה שהקרבנות יתקבלו לרצון לפני ה' ושעבודתם לא תתבטל לעולם, אלא שלא היו מבקשים אז: "והשב את העבודה לדביר ביתך", שהרי עבודת המזבח היתה נוהגת כסדרה עד לחורבן הבית השני. מסבה זו אף לא היו חותמים: "המחזיר שכינתו לציון", אלא: "ברוך אתה ה' שאותך לבדך ביראה נעבד" (סדר היום) כונת שמונה עשרה; 'תפארת ישראל' תמיד ה' ד).

ואולם יש שכתב שאף בימי הבית השני חתמו ברכה זו בבקשה להתזרת השכינה. לפי שאמרו חכמים (יומא כא ב) שבבית השני לא שרתה שכינה כבבית ראשון. ואף שהעבודה נהגה אף בו, מכל מקום כיון שארון הברית כבר לא היה מצוי בקדש הקדשים (שם) לא היתה עבודת הקטרת ביום הכפורים יכולה להעשות בקדש הקדשים כבתקנה (ראה יומא נב ב). לכן דקדקו לבקש: "והשב את העבודה לדביר ביתך", שכן 'דביר' הוא כנוי לקדש הקדשים (משאת פפי" ח"א ע"מ פ).

קרבנות בזמן הזה

במקנה של ברכה זו אנו מבקשים: "ואשי ישראל ותפלתם מהרה באהבה תקבל ברוצון". ולכאורה הלא בזמן הזה איננו מקריבים קרבנות, וביחס למה מבקשים אנו: "ואשי ישראל... תקבל ברוצון"?

במסכת מנחות (ק"א) מביאה הגמרא את הפסוק (ד"ה ב' ב ג): "לעולם זאת על ישראל", ממנו משמע שהקרבנות תמשיך לעולם, אף לאחר חורבן הבית, ומפרשת שגם במינו יש: "מזבח בנוי (בשמים) ומיכאל השר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן". במהות הקרבנות שמקריב מיכאל בזמן הזה, נחלקו המדרשים: "יש מי שאומר - נשמותיהן של צדיקים, ויש מי שאומר - כבשים של אש" (תוספות שם ד"ה ומיכאל). מכל מקום מבאר שאף בזמן הזה ישנם קרבנות, ויש לומר שעליהם אנו מבקשים: "ואשי ישראל... תקבל ברוצון". ואולם יש המפרשים שבקשת "ואשי ישראל" היא המושך לבקשה שלפני כן: "והשב את העבודה לדביר ביתך ואשי ישראל", דהיינו שעבודת המקדש ובקבלת הקרבנות תחזור למקומה (תוספות שם). הפ"ז (או"ח כז א) מסכים עם הפרוש הראשון, ואולם הג"א (שם) כתב שהעקר כפרוש האחרון.

אברך יקר,

הצטרף למכבדי ה' המשפיעים להשלים את ברכות המתפללים בעניית אמן פראוי, ותזכה לשפע טובה וברכה.

המקפידים על כללי מיזם 'דרך אמונה' במהלך חדש תמוז, זכאים להשתתף בהגרלה על 10 מלגות בסך \$ 500 כל אחת. ההגרלה תתקיים א"י ביום שלישי ה' באב תשפ"ב. הזכיים יקבלו הודעה ושמותיהם יפרסמו במוקד 'דרך אמונה' שלושה ימים.

מוקד 'דרך אמונה' 03-91-7-91-91

3 def

שמיעת שמות הזכיים

2 abc

הרשמה להשתתפות בהגרלה, בין השעות 20:00-22:00.

1

שמיעת כללי המיזם

ט"ז אמונים של ברכות השחר

בספרו 'נדחי ישראל' (פ"ה) מתייחס ה'חפץ חיים' לעגנת אמן על ברכות השחר, כחלק מסדר יומו של היהודי, וכך כותב: "ולבד כל זאת, אם יתפלל בצבור יתרבה לו עוד כמה עשירות מצוות בכל יום, מ'אמונים' שעונה על כל ברכה וברכה ששומע, והן: ט"ז של ברכות השחר, ועוד ד' אמונים עד שמונה עשרה, וי"ט של חזרת הש"ץ ועוד כמה וכמה אמונים של הקדישים שיש בכל תפלת צבור... שעולה קרוב לטשים אמונים מתפלת שחרית לבד".

את כל חיותי אני שואב מה'אמן'

הרבי מו"ז'ניץ בעל האמרי חיים' היה נוהג לומר בכל יום ברכות השחר בקול בבית המדרש, ואחרי כן היה אהד המתפללים שב ואומר ברכות השחר בקול, והרבי עם כל הצבור היו עונים אמן אחר ברכותיו.

בישיבת ויז'ניץ בבני ברק התגורר ישיש כבן מאה שנה אשר עוד זכה להסתופף בצלו של ה'צמח צדיק'. היה האיש מקפיד בכל בקר לגשת למקום מושבו של האדמו"ר בעל 'אמרי חיים', להקטיב לברכות השחר הנאמרות מפי קדשו ולענות אחריו אמן. באחד הפקרים, לאחר התפלה נגש הלה לרבי והתלונן: 'מדוע לא אמר היום הרבי את ברכותיו בקול?' והטעים: 'הלא את ראיתי כבר אבדתי... אינני יכול כיום לקרא או ללמד, ואת כל חיותי אני שואב מעגנת אמן אחר ברכותיו של הרבי...'

הבין הרבי כי האיש לקה אף בשמיעתו, ומני אותו יום ואילך טרח בכל בקר לגשת למקומו של הישיש בקצה בית המדרש ולומר את ברכותיו בקול רם באזניו (בטאון ויז'ניץ גליון מס' 27 עמ' 15).

שלא עשני שפחה

הגר"ח מניבסקי זצ"ל ונו"ב הרבנית ע"ה היו אומרים מדי בקר ברכות השחר זה באזני זה, והיו משיבים אמן זה לזה. הרבנית נהגה פדעת היעב"ץ בסדורו (ברכות השחר) לברך בנסח: "שלא עשני גויה"; "שלא עשני שפחה" (ראה 'שבט הלוי' ח"י סי' ח).

פעם בערב פסח טעה הגר"ח וברך אף הוא "שלא עשני שפחה" [ראה 'חשוקי חמד' מנחות מג ב שהמברך פו יוצא די חובה ואין צריך לחזור ולברך]. אמרה לו הרבנית בבדיחותא: 'פעם אחת אתה מודה לה' שאיני מבקשת שתעזר בערב פסח בבית... וצהבו פניו (מנחת תודה - תורה עמ' תסו).

למערכת 'וכל מאמינים'

ברפת ה' תבוא עליכם על רב פעלכם להאדרת חשיבות אמירת מאה ברכות ועגנת אמן.

במאמרכם האחרון [מפרשת שלח] על חשיבות אמירת מאה ברכות, הבאתם את דברי ה'תורת חיים' כי הפסוק (תהלים פד יא): "כי טוב יום בחצריך מאלף בחרתי הסתופף בבית אלקי", מרמז לשון של הברכות. שכל "יום" שאזכים להיות "בחצריך" - בבית הנסות, "טוב" הוא "מאלף" זהובים שיכולים להרויח בעולם הזה, שכן בכך ששוהים בחצרות ה' יכולים להשלים אמירת "מאה ברכות" שבעבורן מקבלים אלף זהובים בעולם הבא.

בקוראי זאת שמתי לב כי ראשי התבות של פסוק זה הם בדיוק בגימטריה צ"א, בגימטריה של אמן, ומכאן רמז למה שהבאתם בשם הש"ך שרק ברכה הנענית באמן שוה עשרה זהובים.

החותם בהודאה,

ש.ג.

מודיעין עלית.

נתן לשלח מכתבים

לפקס שמספרו 08-9746102

או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

אמן וברכות במשנת בעל ההלולא

הרה"ק רבי שלמה מקדליון הי"ד כ"ב בתמוז תקנ"ב

האהל על קברו של רבי שלמה מקדליון

רבי שלמה נולד בשנת תצ"ח בעירה טולצ'ין לאביו רבי מאיר. היה תלמידם של המגיד מפוריטש ושל רבי אהרן הגדול מקרליו. לאחר פטירתו של רבי אהרן מלא את מקומו.

דרכו של רבי שלמה בעבודת ה' היתה דרך ההתלהבות וההשתוקקות. דרך זו היתה נכרת בו ביחוד בעת עמדו בתפלה. באותה עת נראה כי הוא עולה לשמי שמים ורק גופו הגשמי הנע בהתלהבות נותר נצב בארץ. רבנו היה נערץ על גדולי דורו. ה'בעל התניא' אמר עליו: "מי יכול לדמות עצמו אל הקדוש רבי שלמה מקדליון? הרי הוא גבוה טפח מן הארץ" (שמע שלמה' ח"ב אות כח).

ביום שבת קדש, י"ז בתמוז תקנ"ב, פרצו קוזקים לבית מדרשו וירו בחמשה עשר מתפללים. רבי שלמה היה שרוי בדבקות באמצע אמירת 'כתר' ולא שם לב למתרחש. נכדו משה בטליתו מתוך בהלה, וכאשר הוא סובב את ראשו ירו בו הקוזקים ימ"ש. במשך חמשה ימים היה שרוי בין חיים למות, וככ"ב בתמוז תקנ"ב השיב נשמתו לבוראו. הובא לקבורה בבית העלמין העתיק בעירה לודמיר שבמערב אוקראינה.

שערי תשובה

חכמים (שבת קיט ב) הבטיחו שכך מפלא ומיחד למקפיד לענות אמן פראוי: "כל העונה אמן בכל כחו פותחין לו שערי גן עדן". מדוע נאמר 'פותחין' בהווה, ולא 'יפתחו' בלשון עתיד? פרש רבנו שישערי גן עדן הם 'שערי תשובה', שהעונה אמן בכל כחו, זוכה שיפתחו בפניו שערי תשובה, ובכך יוכל לחוש תענוג גן עדן בעולם הזה [כמו שאמרו חכמים (אבות ד' ז'): "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא" (בית אהרן' בראשית, הגש"פ לראש השנה)].

לשבע מברכת המזון

את הפסוק (דברים ח י'): "ואכלת ושבעת וברכת" פרש רבנו כך: "ואכלת ושבעת מ'ויברכת", כלומר שהאדם צריך לברך ברפת המזון בדרגה כזאת שמקור חיותו ושבועתו תהיה מהברכה (נפלאות חדשות' פרשת עקב).